

DOLENJSKE NOVICE

Dolenjske Novice izhajajo vsak četrtek; ako je ta dan praznik, dan poprej.

Cena jim je za celo leto (od aprila do aprila) 3 K, za pol leta 1.50 K. Naročnina za Nemčijo, Bosno in druge evropske države znaša 3.50 K, za Ameriko 4.50 K.

Vse dopise, naročnino in oznanila sprejema tiskarna J. Krajec nasl.

List in oglasi se plačujejo naprej.

Deset zapovedi za nebojevnike. Podpisujmo vojno posojilo!

Kdor ni v vojni, naj se izprašuje vsak dan v času groznega obiskovanja naše mogočne Avstrije: „S čem naj tudi jaz koristim svoji domovini, ki sedim mirno doma, med tem, ko se bojujejo moji sovratniki in prelivajo kri za njo?“ Da spoznaš svoje vojne dolžnosti kot nebojnik si zapomni deset sledečih zapovedi ter jih vestno izpolnjuj:

1. Bodi neomahljiv v trdnem zupanju na zmago pravične stvari tvojega ljudstva in se potrudi, da tako svoje prepričanje razodevaš tudi malosrčnim in dvomljivcem; ne rabi pa v ta namen nespametnega in pretiranega hvalisanja o zmagoslavju.

2. Bodi si vsikdar svest, da zamoreš v času težke poskušnje najlepše koristiti sebi in v svoj dobiček, da posvetiš vse svoje moči in dobra dela za blagor domovine.

3. Spominjaj se z radodarnimi rokami junaških naših ranjencev, ki so se bojevali za tebe in prelivali kri za tvoje ognjišče.

4. Ne odteguj se, če se gre pomagati svojem v vojni se nahajajočim bojevnikom, ki trpe doma bedo in pomanjkanje, ter za nje radevolje skrbeti, kolikor ti dopuščajo sredstva.

5. Bodi pravičen in izpolnjuj z lastnim zatajevanjem svoje dolžnosti napram onim, ki so z ozirom na imetje slabjši od tebe in trpijo revščino.

6. Bodi prizanesljiv nasproti svojim dolžnikom v času splošnega vsestranskega pomanjkanja, posebno če vidiš, da ima dolžnik dobro voljo, nikakor pa potrebnih sredstev.

7. Ne izkoriščaj bede tvojega bližnjega in ne išči osebnega dobička pri revnih. Kdor v takšnem času hrepeni po obogatitvi, ta ravna nečastno in stori krivico in zločin svoji domovini.

8. Opusti pri sebi in pri svojih vsako nečimernost in razkošnost v obleki in v hrani, dokler trpi stotisočero tvojih sobratov pomanjkanje in nadloge.

9. Ravnaj in postopaj z ujetniki tvojih sovražnikov tako, kakor želiš, da bi se ravnalo s tvojim bratom-ujetnikom v rokah sovražnika.

10. Ne veruj nobenim vojnim poročilom razven, da so potrjene od poklicanega vojnega urada. Naše slavno vojno vodstvo te ne bode nalagalo. Z hvaležnostjo in ne s pretiranim ponosom sprejmi vsak vojni uspeh naše armade. Nepovoljno vojno poročilo, ali velika nesreča, ki bi te morda zadela z bridko izgubo svojca, sorodnika in prijatelja, prenašaj s potrpežljivostjo in pogumom ter z udanostjo v voljo Najvišjega.

Težke so sicer te zapovedi, a vendar sladke in tolažljive, kdor jih zna vestno izpolnovati. Vsacega patrijota pa je sveta dolžnost, prenašati grozno vojno gorjé s potrpežljivostjo in z modrim razumom. Vsak pameten mislec se mora zavedati, da so bile sedanje razmere, svetovna vojska in njene žrtve neizogibne. Ko bi se mi sedaj ne vojskovali, bi nas sovražniki v sredini miru kot popolnoma nepripravljene presenetili s svojim napadom. Armade sovražnikov bi bile pripravljene in bi brez težave prekoračile naše meje; lopovski špijoni bi nam razstrelili in pognali v zrak naše mostove, zaloge in skladišča, predno bi mi zamogli zgrabiti za orožje. Pobiti bi bili popreje, kakor bi se zamogli mobilizirati. Žrtve bi bile desetkrat večje od sedanjih in brez koristi za nas. Zavist, sovraštvo in srd naših sovražnikov so poklicali ves svet pod orožje, da mora vsak, ki sedaj živi na svetu, okusiti grenki kelih vojne. To je bila tedaj naša usoda, iz katere bi nikakor ne mogli uiti brez orožja. — Naj bi nam prinesle nedolžne žrtve naših pogumnih in hrabrih bojevnikov kmalu častno zmago in stanoviti mir, potem niso bile darovane zaman. In k skorajšnjemu zmagoslavju in k trajnemu miru pa morajo pripomagati z vsestransko požrtvovalnostjo

tudi nebojevniki moškega in ženskega spola, ki se nahajajo doma.

Nebojevniki! V prvi vrsti boste izvrševali deset vojnih zapovedi, če podpišete kar največ mogoče veliko IV. vojnega posojila!

Pridelovanje buč.

Buč so po naših krajih važne rastline, ker nam dajejo pozno poleti in jeseni prav izdatno in slastno klajo za prašiče. Važne so tudi zaradi tega, ker jih dobivamo kot postranski pridelek med drugimi sadeži, posebno med turščico. Če jih bomo začeli sedaj izkoriščati še zaradi oljnega semena, nam bodo te rastline še bolj koristne in dobičkanosne.

Način, kako je buče saditi, nam je vobče znan, saj jih sadimo po naših krajih že odnekaj. Vendar je potrebno opozoriti na nekatere stvari, ki se tičejo tega pridelovanja, da bo mogoče dosedanje pridelke izboljšati in povečati.

Pri buči je veliko več na tem ležeče, kako jim gnojimo in kako jih gojimo, kakor na vrsti (sorti). Znano nam je, da zrastejo najbolj debele buče okoli gnojišč in po kompostu. To je dokaz, da potrebujejo te rastline veliko gnoja in da jim je treba zaradi tega po njihovo dobro gnojiti. Prav delajo tisti naši poljedelci, ki sade bučno seme v skrbno pripravljene velikim skledam podobne jamice, ktere napolnijo z drobnim gnojem in površ še s kompostom. V tem oziru je treba bučam ravnato skrbno obdelane in pognojene zemlje, kakor kumaram in dinjam (melonam) po vrtovih. Če je zemlja premalo gnojna, naj se buče zalijejo v prvi mladosti z gnojnico.

V drugo je važno, da buče ne trpe pred sušo. Bučne rastline so kakor znano velikolistnate, imajo sočna stebela, sočne listne peclje in sočne sadove. Te rastline potrebujejo zaradi tega dosti vlage v zemlji. Če jim preti suša, naj se po možnosti zalijejo. V tem oziru je z njimi tako

ravnati, kakor z vrtnimi rastlinami, če hočemo pridelke zvišati.

Priporoča se pa slednjič tudi to, da skrajšujemo tem rastlinam glavne in stranske vrvi (da odščipnemo končne vršičke), tako kakor delamo pravilno pri kumarah. Pri bučnih rastlinah so rodovitne le stranske vrvi, ki izrastejo kot zalistniki iz glavne vrvi. Na stranskih vrveh se pokažejo poleg prašnih tudi pestični cveti, iz katerih zrastejo buče. Da se te stranske vrvi bolj krepko razvijajo, naj se glavna vrv skrajša nad 5. ali 6. listom. Pa tudi stranske vrvi naj se skrajšajo, in sicer pozneje, ko nastavijo sadove (bučice), ker s tem pospešujejo popolnejši razvoj buč in boljše zorenje. Kakorhitro so namreč na stranskih vrveh iz pestičnega cvetja buče nastavljene, naj se skrajšajo te vrvi za četrtem listom nad zadnjo bučico, ker nima nadaljno poganjanje teh vrvi nobenega pravega pomena več. Nasprotno. Če vrvi naprej rasejo, rasejo na škodo sadežu, ker se v tem slučaju slabše razvija in tudi slabše zori.

Če bomo buče tako gojili in na vse to pazili, ni dvoma, da se bodo dali dosedanji pridelki še izboljšati, zlasti tudi v tem pogledu, da bomo dobili več in boljše semena, ker nam bodo buče v tem slučaju tudi boljše dozorele.

Da je treba bučne rastline tudi opleti in okopati kakor druge take rastline in da je treba na vse to pri težki in plevelni zemlji še bolj paziti kakor na rahli in čisti, je samoobsebi umevno. Rohrman.

Trtni les za krmo.

Enoletni trtni les (trtne mladike), ki odpade pri režnji trt in ga imenuje vinar gradnik rezje ali rezino, vsebuje precejšno množino redilnih snovi, tako da se v tem oziru lahko meri z marsikterim slabšim, zlasti izpranim senom.

V Dalmaciji, v Italiji in na Francoskem, zlasti v krajih kjer primanjkuje krme, je trtno rezje kot krma za govejo živino splošno v rabi.

LISTEK.

Pogreb P. Frančiška Ambrož.

V četrti številki smo sporočali našim cenjenim naročnikom o življenju in trpljenju umrlega g. P. Frančiška, ki je padel kot junak na bojnem polju za ranami, ki mu jih je povzročila sovražna laška granata v Gorici. Danes postrežemo z zanimivim popisom njegovega pogreba, ki je bil natisnen dne 25. aprila v Slovencu in katere črtice mu je posvetil v trajni spomin njegov sobrat preč. gosp. P. Aleksander Vavpotič, frančiškan.

Ob 11. uri ponoči je bil pokopan! — Kdo? Duhovnik-frančiškan-junak — P. Frančišek Ambrož. — Namenoma sem postavil zgorajšnji nadpis, ker je nekaj izrednega; zakaj takega pogreba ni videla Sv. Gora! Križ je bil — naredili so ga prav lepo vojaki — nobene luči! pač: svetila je luna, migljale so zvezde, a vendar nejasno; zakaj zastrte so bile s tenkimi, prozornimi oblaki, kakor da si ne upajo na plan, da bi zrlé žalostno-veličastni prizor! jaz vsaj sem dobil tak vtis. —

Ker sem bil pričujoč, tedaj očividec, zato sem se namenil svojemu sobratu-soščolcu v spomin napisati nekaj podrobnosti; storil bi to že prej, pa sem bil zadržan po nujnih poslih; zato mi, ljubi bralci ne bodo zamerili, in to tembolj ne, ker je roka v pisanju zelo okorna.

O nesreči, ki je zadela P. Frančiška neposredno, nas pa navdala z žalostjo in strahom, je „Slovenec“ že poročal, tudi o njegovi smrti, zato se hočem omejiti le bolj na njegove zadnje trenutke in njegov pogreb.

Ko je bil v bolnišnici Usmiljenih bratov za silo obvezan, so ga na zahtevo dr. Weinlechnerja prenesli v žensko bolnišnico; popoldne sem ga zopet obiskal, a kakor sem drugi dan zvedel, me tudi takrat ni poznal. Zvečer istega dne je bil zelo slab, in vlč. g. vojni kurat Cvetanovič ga je prevedel, t. j. spovedal; sv. obhajila ni mogel prejeti, ker vsled prestreljenega goltanca ni mogel uživati hrane, in če jo je vžil, je dobil hud kašelj in vse dal nazaj; sv. olje pa je prejel koj po nesreči.

Drugi dan 12. aprila je sam rekel, da mu je bolje, a že naslednji dan je fanta-

ziral — sicer je bil pri zavesti — o nekem potovanju, da mora vstati, naj mu prinesemo obleko — predglasniki za potovanje v večnost, — in br. Akurzij mu je res nesel nekaj obleke, da ga še vidi živega; zakaj ko sem prišel pozneje doli, ga ni bilo več med živimi; umrl je okrog 4. ure popoldne. — Molitve za umirajoče je opravil vlč. g. vojni kurat Cvetanovič; sem se mu sicer osebno zahvalil, a ovdje još jedamput: Napatlo Bog! — Z br. Akurzijem, ko se je dobila krsta in habit, sva ga preoblekla, in vojaki so ga prenesli v mrtvaško dvorano; pogled na mrtvo truplo je name naredil vtis, kakor da spi! O spavaj sladko, moj France!

Vsi so bili potrti, ko so zvedeli o njegovi nesreči, zlasti o le prezgodnji smrti, in koliko spoštovanje je užival blagopokojni, sem se prepričal drugi dan, ko sem ob njegovi krsti našel dva velika, krasna venca iz svežih cvetic, in trakovi imajo znamenite napise; višnjevi trak ima pomenljivo besedilo: „Vzornemu duhovniku . . . infant. divizija“. Beli trak pa ima lepi napis: „Hrabremu varihu Sv. Gore vojaška duhovščina v Go-

rici“. — Kaj pa mi? Položimo mu na krsto in grob rožne vence, vsak vsaj enega!

Pogreb je s priznano ljubeznivostjo oskrbela vojaška uprava, in je bil končno določen 15. aprila ob 6. uri zvečer; truplo je po vojaškem obredu blagoslovil diviz. župnik vlč. g. Mikšič; navzočih je bilo več gg. duhovnikov, prepeljana pa je bilo šele ob 8. uri z vojaškim vozom, sicer navaden voz, a lepo okrašen z vencem iz smrečja. Dobil sem za br. Akurzija in zase dovoljenje, da sva ga smela spremiti na njegovi zadnji poti, in šlo je v dveh vojaških kočijah proti Solkanu in dalje do Prevalj; tu smo izstopili, in glej presenečenje! Sam general z drugimi častniki so čakali, da bi spremili truplo do vrha. Milo se mi je storilo, ko sem videl visokega vojaškega dostojanstvenika, ki je prišel, da skaže čast priprostemu redovniku, ki je sicer mnogo delal in se trudil. Da, da, čutil sem, da tudi vojaki, visoki vojaški dostojanstveniki znajo ceniti pomen delovanja duhovništva sploh, zlasti pa sedaj v teh resnih, težkih in nevarnih časih. Čast in slava, pa tudi hvala takim gospodom v vojaški uniformi!

V Dalmaciji ga pokladajo živini kar celega, vendar se pa bolj priporoča trtno rezje zrezati in zdrobiti in v tem stanju ga je živina, zlasti z drugo krmo (z rezanico, s senom itd.) pomešanega, prav rada.

Da je vrednost trtnega rezja res velika, je videti že iz tega, da ga je letos vojna oblast od nas kupovala po razmeroma zelo visoki ceni (4 K za 100 kg) in ga je vporabila za krmo klavni goveji živini.

Na stotine vagonov se ga je odpeljalo na razne kraje blizu južne fronte, kjer se je v ta namen zrezalo in zmlelo na posebnih, slamoreznicam podobnih strojih in živini pokrmilo.

Nekaj teh strojev je sedaj na razpolago in se jih lahko dobi v brezplačno vporabo. Priporočam tedaj vinogradnikom, posebno tam, kjer je cenena gonilna moč (vodno kolo itd.) na razpolago, da se za tak stroj tako zgledajo pri podpisnem, kjer vedo bližje pogoje za dobavo stroja.

Tudi v letih, ko je sena dovolj, primanjkuje pri nas proti spomladni navadno suhe krme in marsikateri gospodar je vsled tega primoran, da živino ceno odproda in mora pozneje drugo drago dokupiti. Če bi se tedaj v vinorodnih krajih posluževali trtnega rezja za krmo, bi jim bilo ravno v najbolj težavni letni dobi, ko krme najbolj primanjkuje, gotovo zelo pomagano.

Če se ne oglasi nihče za stroje, ki so za Kranjsko na razpolago (dobe se tudi taki v vitlom vred), potem pridejo ti stroji v druge dežele in je naša dežela s tem oškodovana. Zato naj bi se marljivo in napredni kmetovalci tako za nje zglasili.

B. Skalicky,

c. k. vinarški nadzornik v Rudolfovem.

Podpisujte IV. vojno posojilo kranjski industriji, trgovci in obrtniki!

Vnovič se obrača država do vseh slojev prebivalstva ter jih pozivlja, da se udeležijo četrtega vojnega posojila. Po treh sijajno uspešnih vojnih posojilih, ki so dokazala finančno moč naše države in gorko domoljubje njenih državljanov, nastaja vsled dolgotrajnega vojnega položaja vnovič potreba, da apelira država na požrtvovalnost vseh slojev. Bolj še kakor pri predidajočih posojilih zadeva pri sedanjem posojilu celokupno prebivalstvo sveta dolžnost, da se z vso pripravljenostjo odzove apelu ter da državi v tem preresnem času v čim obilnejši meri na razpolago denarna sredstva, ki jih potrebuje za krepko nada-

Peš smo prišli do stopnic; tam so vojaki dvignili krsto iz voza, jo zadeli na junaške, krepke rame, in počasi je šlo cikcak mimo kapele sv. Franciška — patrona pokojnega — na spodnji del pokopališča, in tam so ga položili — ravno ob 11. uri — v grob P. Otona Einspieler, njegovega učitelja in magistra. Je-li grob prekopan, ali je krsta položena na spodnjo, tega zdaj ne morem zanesljivo trditi. Voj. kurat Sch. mu je govoril v slovo pristržne besede kratko, jedrnat, zmolil za dušni pokoj en Očenaš, in s tem je bil ginljivi obred končan; pest zemlje smo vrgli na krsto želeč mu večnega pokoja. —

To priliko sem porabil in si ogledal samostan in romarsko cerkev; a te ni več; pročelje še stoji, nasprotna zadnja in nekaj kosov stranskega zidovja; človeka kar strah obide posebno v jasni, mesečni noči, ko ga luknje in odprtine nekako skrivnostno gledajo; velikanski prostor, vse polno razvalin; veliki oltar je dobil še isti dan dopoldne zadnji udarec, ni ga več; le kapela sv. Mihaela je še ostala — da bi še, daj ljubi Bog! — Sploh se ti zdiš kakor prerok Jeremija na razvalinah jeruzalemskih.

ljevanje te velikanske borbe za čast in ohranitev domovine. Vse naše prizadevanje bodi obrnjeno v teh dneh enemu velikemu cilju, ki je dan v tem, da se doseže po skoro dveletnem gigantskem boju čim sijajnejši rezultat četrtega vojnega posojila. Dokazati treba sovražnikom, da je naša gospodarska moč neizrabljena in neizčrpana. Če da domovini vsak, kar zmore po svojih sredstvih, mora sedanje vojno posojilo predidajoče še nadkriliti ter dokazati prepričevalno sovražnemu inozemstvu, da je naša notranja fronta po svoji krepkosti in odpranosti vredna vrstnica naše vnanje fronte. Velikanskim uspehom, ki so jih dosegle naše junaške armade na bojnem polju tekom zadnjih mesecev, naj se pridruži sedaj sijajni uspeh na finančnem polju. Četrto vojno posojilo nudi najlepšo priliko za izvrstno naložitev denarja pod tako ugodnimi pogoji, da je udeležba mogoča tudi manjpremožnim.

Trgovska in obrtniška zbornica se obrača do industrialcev, trgovcev in obrtnikov v deželi ter jih pozivlja nujno, da se kakor pri predidajočih tudi pri četrtem vojnem posojilu odzovejo apelu v kar največji meri ter se udeležijo podpisovanja četrtega vojnega posojila čim izdatnejše.

Trgovska in obrtniška zbornica za Kranjsko: Predsednik: I. Knez. Tajnik: Dr. Fran Windischer.

Gospodarske drobtine.

Oddaja žvepla. Splošna zveza gospodarskih zadrug v Avstriji je sporočila, da dobimo za sedaj od naročenih treh vagonov žvepla le en vagon t. j. 10.000 kg žvepla, ki ima biti za prvo silo, namreč za prvo žvepljanje. Kakor hitro ga dobi deželni odbor, se bo žveplo takoj razdelilo in razposlalo na posamezna županstva. Za sedaj se opozarjajo vsa županstva, da imajo od prve pošiljave, ki jo dobe, razdeliti svojim naročnikom tudi le eno tretjino žvepla, ki so ga vinogradniki naročili oziroma, ki jim gre po velikosti vinograda za prvo žvepljanje. Vsak ga ima namreč le toliko dobiti, kolikor ga neobhodno potrebuje za prvo žvepljanje.

Oddaja marjascev za plemo. C. kr. kmetijska družba v Ljubljani bo v kratkem oddala večje število plemenskih mrjascev v starosti do pol leta in čez. Kdor želi takega mrjasca dobiti, naj se nemudno obrne na c. kr. kmetijsko družbo. Mrjasci so kupljeni z državno in deželno podporo in se bodo oddajali po znatno nižji ceni kakor je nakupna. Natančnejši pogoji se izvedo v „Kmetovalcu.“

Meščani, izpolnite nabiralne pole s podpisami darov za „Rdeči križ“! V soboto bo šolska mladina zopet pole pobrala.

skih. S težkim srcem in počasi sem se vrnil do Prevalj, od tam pa je šlo brzo proti Gorici, in ob 1. uri sva bila že doma v svoji sobi, potrebna počitka.

In sedaj ne morem drugače, dolžnost me veže, da vsem, katerim se nisem osebno zahvalil ali morda tudi ne morem — bom še storil — izrekam v svojem, kakor tudi v imenu vseh njegovih prijateljev in znancev pristržno zahvalo za izkazano mu čast in naklonjenost junaku-duhovniku-redovniku, zlasti iskrena hvala onim plemenitim gospodom, ki so v svoji prijaznosti poskrbeli, da se je P. Francu izpolnila njegova zadnja želja, počivati v svetogorski zemlji.

Da, ljubi moj Francej, imel si lepe načrte, lepe želje; niso se izvedli, niso se uresničile, ne — pač:

Ena se tebi je želja spoznala

V zemlji svetgorski da truplo leži.

Počivaj mirno!

P. Aleksander Vavpotič,
franciškan.

Vojni pregled.

Italijansko bojišče. — Po uradnih poročilih dne 26. aprila so se razvili zopet luti boji na jugozahodnem robu Doberdobske visoke planote. Vzhodno od Sela, kjer se je sovražniku posrečilo, da je vdrl v večji širini bojne črte v našo postojanko ter hotel potem nadaljevati napad, so ga naše čete s protinapadom zapodile v njegove stare jarke nazaj in v litem ročnem metezu tudi prepodile iz njih. Vse prvotne naše postojanke so v naših rokah, poleg tega je ujetih 130 Italijanov. Na Col di Lana so nadaljevali streljanje naši težki možnarji. Sovražno topništvo je ponehalo delovati. Italijani so izpraznili vse svoje postojanke med Volto in Roncegno v odseku Sugana, kjer se je našlo veliko bojnega materiala. Umaknili so se v Roncegno. Naše čete so zasedle zapuščene postojanke. — 27. aprila pa se uradno razglasi, da so bili 26. in 27. aprila ponoči na primorski bojni črti topniški boji mestoma zelo živahni. Na naše zopet pridobljene jarke vzhodno od Sela se je pričel zvečer bobneči ogenj; odbit je bil sovražni napad, ki mu je sledil. Popoldne se je nahajala gora sv. Mihaela v litem ognju vseh kalibrov. Pri tolminskem mostišču in severno od tam je naše topništvo krepko učinkovalo na italijanske postojanke. Iz nekega opirališča v ozemlju Rombona pri Bovcu se prepodile naše čete sovražnika ter ujele del posadke, obstoječe iz alpinov. — Po poročilih „Berliner Tageblatt“ so Italijani za Col di Lana žrtvovali 10.000 mož. 29. aprila poroča kor. ur., da smo odbili ponovni napad na greben v odseku Col di Lana.

Rusko bojišče. — Mej tem, ko se po avstr. uradnih poročilih od 26. in 27. aprila na naši bojni črti ni nič posebnega zgodilo in je ostal položaj neizpremenjen, poroča nemško uradno poročilo dne 26. aprila, da so nemške bojne sile potopile v južnem delu severnega morja 25. aprila U-čoln „E 22“, od katerega sta dva moža rešena in ujeta. Isti dan in ravnotam je nek U-čoln s torpedi zadel neko angleško križarko vrste Arethusa. — 27. aprila pa uradno razglasi nemško poročilo: Na utrdbe, pristaniške in kolodvorske naprave pri Dünamünde je metal nek naš zrakoplov bombe. — Po švicarskem „Presstelegraphu“ je vsaka ruska velika ofenziva radi komunikacijskih težkosti nemogoča, akoravno ima Rusija dovolj moštva, pušk in krogeļ, vendar pa večjih armad ne bi mogla preživljati in je vsled tega primorana nastavlјati armado daleč za bojno črto. — Generalni guverner Beseler je podpisal, kakor javljajo iz Varšave, odredbo o priklopitvi predkrajev k Varšavi in s tem sankcioniral „Veliko Varšavo“. — Iz Stockholma se poroča 26. aprila o nastopu roparjev v Petrogradu. Da izplača delavce, je nesel blagajnik Plustrov 400.000 rubljev. V vikorškem mestnem delu pa ga je ob belem dnevu napadlo 20 roparjev, kateri so mu oropali skoro vso svoto, ga ustrelili ter streljali na vse strani, da bi ušli. Stirje policisti so mrtvi, več vojakov ranjenih. Dozdaj še niso prijeli nobenega roparja. — Kor. urad poroča 29. aprila, da so bili Rusi vrženi severno od Mlinova ob Stripi iz predpostojank, ujet je en ruski častnik in 180 mož ter zaplenjena 1 strojnica. — Nemški sunek južno Naroškega jezera je vspel, poleg pridobitve na ozemlju so Nemci vjeli 5600 Rusov s častniki ter zaplenili 1 top, 28 strojin in 10 metalcev min.

Boji in morju. — Poročilo nemške mornarice javlja 26. aprila: 25. aprila so deli naših visokomorskih sil ob jutranji zori z dobrim uspehom obstreljevali utrdbe in vojaške naprave Great Yarmouth in Lowestoffu. Mej skupino sovražnih malih križark in torpednih rušilcev, na katere so potem streljali, se je opazoval težak požar na neki križarki. Potopljen je en torpedni rušilec in dve sovražni ladji, ki sta tvorili prednjo stražo. Med zadnjimi dvema je bila tudi angleška ribiška ladja „King Steffen“, ki se je, kar je še v spominu, branila rešiti posadko v morskii sili nahajajočega se nemškega zrakoplova „L 19“. Posadka ribiškega parnika je ujeta, vse naše ladje so se vrnile nepoškodovane. Istočasno s sunkom naših pomorskih sil je napadlo ponoči od 24. na 25. aprila neko pomorsko zrakoplovno brodovje vzhodne angleške grofije. Z dobrim uspehom so metali bombe v industrijske naprave v Cambridge in Norwich, na kolodvorske naprave pri Lincoln, na baterije pri Winterton, Ipswich, Norwich in Harwich, kakor tudi na sovražne ladje. — Letala našega mornariškega poljskega letalnega oddelka na Flandrskem so metala 25. aprila zgodaj zjutraj s popolnim učinkom bombe na pristaniške naprave, utrdbe in na letališče Dünkirkhna. Iz vseh teh bojev so se vrnila naša letala nepoškodovana. — Ponoči na 27. aprila so nemške prednje straže na morju od Doggerbank uničile večjo angleško stražno ladjo in odvedle nek angleški ribiški parnik kot dober plen. — Angleška bojna ladja „Russel“ je zadela v sredozemskem morju na mino in se potopila. 124 mož posadke pogrešajo. — Iz

Berlina poroča Wolfv urad: 28. apr. so vrgla nemška letala v zalivu Riga 31 bomb na rusko linijsko ladjo „Slava“. Več bomb je zadelo ter povzročilo požar.

Zahodno bojišče. — Nemški v glavni stan poroča 26. aprila: Napad mož. angleških oddelkov na po naših zasedene r. streljene udrtine južno od prekopa La Bassée se je odbil po litem poblznjem boju. Pričakovani francoski delni napad na gozd južno-zahodno od Ville au Bois smo odbili ter ujeli 80 Francozov in zaplenili 1 strojnico. Skrbno pripravljen napad severovzhodno od Telles (Vogezi) nam je donesel posest prve in druge francoske črte na in pred višino 542. Mali oddelki, do v tretji jarek prodirajoči, so razstrelili tam veliko bivališč. Zaplenjeni sta dve strojnici, en metalce min in ujetih 84 neranjenih mož. Neko naše letalno brodovje je, ne glede na ostala letalna podjetja, vrglo vzhodno od Clairmonta na francosko letališče in na močno zaseden kraj Jubecourt veliko bomb. Nad Fleury, južno od Douaumonta in zahodno od tam sta bili sestreljeni v zračnem boju dve sovražni letali. Nem. armadni zrakoplovi so napadli ponoči angleske utrdbe in pristanišča London, Colchester in Ramsgate kakor tudi francosko pristanišče in velike angleške vabilne tabore pri Etaples. — Raynoisti glavni stan pa poroča dne 27. aprila, da so Nemci v odseku Givenchy en Gohelle-Neuville St. Vaast razstrelili uspešno več min ter iztrgali v bojih z ročnimi granatami, ki so sledili, pri Givenchy sovražniku kos njegovega jarka in odbili protinapade. Sestreljeno je bilo v zračnem boju po eno sovražno letalo pri Souchez in južno od Tahure z obrambnimi topovi, tretje pa južno od Parroy. Nemško letalno brodovje je vrglo velike bombe na železniško progo v dolini Noblette, južno od Suippe. 27. aprila ponoči se je izvedel napad z zrakoplovi na pristanišča in kolodvore pri Margate na angleškem vzhodnem obrežju. — Nemški veliki glavni stan 28. aprila javlja: V bojih vzhodno od Vermelles smo ujeli 46 Angležev, med njimi 1 stotnika ter zaplenili 2 strojnici in enega metalca min. Zahodno od Moze nad Bethelainval in Vercy je padlo po zračnem boju na tla po eno zračno letalo, tretje pa v našem obrambnem ognju pri Srapelle vzhodno od St. Die. Veliko bomb je vrglo nemško brodovje na vojašnico in kolodvor v St. Menehould.

Balkansko bojišče. — Po Atemskih poročilih je ententa sklenila, da naj Grčija in Srbija sami prijateljsko uredita vprašanje o prevozu srbskih čet, a grški kronski svet je baje sklenil, da na noben način ne dovoli transporta v Solun po grškem ozemlju in da je Skuludis izjavil, da bo grška vlada razstrelila železnico, če bi ententa vstrajala pri zahtevi, da se srbske čete prepele po železnici v Solun. — Venizelos dela na vse kripļje proti grški vladi in je razglasil, da se ne bo ustrašil nobenega sredstva. — Princ Wied je zopet v Albaniji in „Corr. della Serra“ izve iz Londona, da se je v Elbasanu javno prečitala proklamacija princa Wieda, ki poziva Albance, da naj se pokorijo zakonom in vstopijo v armado. — Kakor poroča „Secolo“ 27. apr. iz Aten, je v Atenah eksplodirala bomba v posloppju bolgarskega poslanstva. Napad je bil baje naročen, a bolgarski poslanik je izjavil zastopniku Wolffovega urada, da je izključeno, da bi izvedli napad Grki. Eksplozija je bila izredno močna. — Lyonski „Republicain“ izve iz Aten dne 28. aprila, da se je vršil v pondeljek na ozemlju Gjevgeļi luti artilerijski boj. Isti list poroča, da Italijani z vso hitrostjo utrjujejo Valono. — Rumunska sklepa trgovinske dogovore z osrednjima silama in njihovimi zavezniki.

Razna bojišča. — Turško uradno poročilo 26. aprila javlja, da je lastna bojna sila, na egipčanski strani, ki prodira proti suškemu prekopu, uničila 4 sovražne konjeniške švadrone, neka sovražnikova ujeta ter zaplenila veliko vojnega orođja, živeža in streliva. — „Tagesanzeiger“ piše 28. aprila: Turki so se na maloazijskem bojišču na vseh črtah postavili vnovič v boj proti Rusom, kar tudi Rusi po ovinkih priznavajo. Turkom se je tedaj vnovič posrečilo ustaviti rusko prodiranje. — 24. aprila so nastali v Dublinu na Irskem veliki nemiri radi nameravanega razširjenja službene dolžnosti na Irsko. Po poročilih listov je položaj resen, kar pa Angleži prikrivajo. Iz Rotterdam se poroča, da so na celem Irskem proglasili vojno stanje. — Kor. urad dne 29. aprila je poročal, da je poveljnik Kut el Amare ponudil predajo mesta Turkom z vsemi topovi in proti plačilu enega milijona funtov sterlingov, če se dovoli prosti odhod Angležev iz trdnjave, a Turki so ponudbo odbili, a 30. aprila pa poročal isti urad, da se je v Kut el Amari zajeta angleška posadka brezpogojno udala hrabrim turškim oblegovalcem. Več kot 13.000 Angležev je prišlo v turško ujetništvo.

Prijavite se kot član „Rdečemu križu“!

Domače in tuje novice.

Prebiranja letnikov 1897 do 1866.

Kakor znano, se bodo vršila prebiranja letnikov 1897—1866 v času od 22. maja do 29. julija 1916. Od prebiranja so izvzeti: 1. Osebe, ki že sedaj pripadajo kot črnovojniški zavezanci k aktivni vojaški zvezi. 2. Zdravniki. 3. Vojaški gažisti v pokoju. 4. Invalidi. 5. Osebe, ki so bile po 31. marcu 1916 potom superarbitracije izpuščene iz vojaške službe. 6. Osebe, ki očitno niso sposobne za črnovojniško službo z orožjem, to so osebe, katerim manjka ena noga ali roka, ki so popolnoma slepi, gluho-nemi, bebeci ter sodnijsko označeni blazni. 7. Osebe, ki so že izbrisane iz seznama nabornikov ali osebe, ki so dobile poznejše certifikat, da so oproščene od vsake črnovojniške službe. Označba v certifikatu: „Nesposoben za vsako črnovojniško službo“ ne zadoštuje in ne oprošča dotičnega od prebiranja. 8. Osebe, ki so še sedaj veljavno oproščene od črnovojniške službe. 9. Od letnikov 1867 in 1866 osebe, ki kot prostovoljci opravljajo vojaško službo. — Božjastne osebe morajo priti k prebiranju, dokazilo o njihovi bolezni se mora predložiti naj-pozneje do dneva prebiranja. — Tudi duhovniki so zavezani priti k pregledovanju in pri tej priložnosti dokazati, da imajo še vedno pravico do priznanja ugodnosti po § 29. voj. postave. — Sposobni črnovojniki pa se najbrž ne bodo poprej vpoklicali, dokler ne bodo glavna žetvena dela končana. Črnovojniki, ki pripadajo 2. pozivu (42—50 letni) se bodo do nadalje uporabljali samo za zaledje, da tam v etapnih zbirališčih nadomestijo mlajše moštvo, ki je še sposobno za službo na fronti.

Častnim meščanom je imenovalo mesto Črnomelj grofa Chorinsky - ja v priznanje velikih zaslug, ki si jih je pridobil za mesto posebno ob priliki zgradbe belokranjske železnice.

Za 40 letno zvesto službovanje je podelil deželni predsednik častno svetinjo preč. g. Damijanu Pavlič, bivšemu mestnemu župniku v Kostanjevici.

Odlikovanje. Naš rojak, Slovenec dr. Mirko Černič, nekdanji sekundarij tukajšnje ženske bolnice, je po srečno prestopnem težkem marogastem legarju imenovan nadzdravnikom v rezervi in za njegovo požrtvovalno službovanje odlikovan z zlatim zaslužnim križcem s krono na traku hrabrostne svetinje.

Za strojniški tečaj Gospodarske Zveze se je priglasilo preveliko število udeležencev. Vsled tega je prisiljena imenovana, da priredi 2 (dva) strojniška tečaja. Prvi bo trajal kot že objavljeno od 8. do 17. t. m. Drugi pa od 21. do 31. t. m. Za drugi tečaj so se odločili poznejši prijavljeni, kateri bodo o tem pismeno še obveščeni. Tudi novi se še zanj sprejemajo.

Mestna hranilnica v Novem mestu. V mesecu aprilu 1916 je 216 strank vložilo 162.327 K 7 h; 96 strank vzdignilo 77.248 K 61 h; torej več vložilo 85.078 K 46 h; stanje vlog 4.369.016 K 99 h; denarni promet 527.932 K 56 h; vseh strank bilo je 804.

Pri vpeljavi poletnega časa se občinstvo splošno opozarja, da se te preuredbe novega časa v svojo lastno korist strogo drži, tako pri uradih, narokih in rokkih, pri železniških in poštinih časih itd.

Umrli je v Ljubljani 28. aprila starosta kranjskih stavcev g. Martin Jelovšek v visoki in redki tiskarski starosti 84 let. Počivaj v miru!

Umrli je v Ljubljani g. Josip Jeruc, c. kr. sodni oficial v pok., star 70 let. — Bog mu daj večni mir!

13 milijonov IV. vojnega posojila je sklenila podpisati „C. kr. privil. zavarovalna družba avstrijski Feniks“ in sicer 10 milijonov avstrijskega in 3 milijone ogrskega IV. vojnega posojila.

Hranilnica in posojilnica v Kandiji je podpisala stotisoč (100.000) kron IV. vojnega posojila. Posamniki tudi podpisujejo lepe vsote.

Pri Božjem grobu na Grmu, v prijazni kapelici sv. Jožefa, je zopet sv. maša vsak ponedeljek in petek ob 7. uri po sedajnem novem času. Komur dopušča ta čas in dobra volja, naj pohiti na ta prijeten griček ob omenjenih dneh k sv. maši. Ob enem dušno in telesno razvedrilo v zjutranjem svežem zraku!

Poljedelci! Podpisujte vojno posojilo le pri svojih domačih posojilnicah! — Le na ta način bomo mogoče svetu pokazati, da tudi kmečki stan ni zaostal za drugimi stanovi v tekmovanju za dobrobit države in za zmago Avstrije.

Posvetovanje. Podpisano vodstvo novomeškega III. redniškega okrožja še enkrat vse preč. gosp. voditelje III. reda vabi k prvemu sestanku, ki se vrši 8. maja ob pol 11. dopoldne v dvorani dijaške Marijine družbe. Ude III. reda pa isto vodstvo opozarja na sv. mašo, ki se bo ta dan brala zjutraj ob pol 9. na čast sv. Duhu za milost obilnega blagoslova prvega posvetovanja v napredek in procvit III. reda. — P. Pavel Potočnik dir. in viz. III. reda.

Glas iz občinstva. Velikokrat se vidi in sliši, da hodijo begunci po deželi od hiše do hiše kupovat jajca, masti in sploh vsakovrstnega živeža in seveda dotične stvari tudi samovoljno preplačujejo in živila dražijo. Zoper to se danes ne bodemo pritoževali. Toda naravnost vse graje vredno pa je postopanje nekaterih beguncev in enakih kupovalcev, da odgovarjajo pri takšnih obiskih kmetom in kmeticam prinašati za živež potrebno blago v mesto na trg. Toraj meščani in uradniki, ki vedno živijo v prijaznosti s kmečkim ljudstvom in ki nimajo časa nabirati in iskati si po vaseh živil, naj bodo zaradi tega sedaj brez najnujnejšega živeža! Takšno ravnanje brezvestnih beguncev obsojamo z studom in to tem bolj, ker se ravno begunci nimajo prav nič pritožiti zoper vljudnost meščanov, ki občujejo z njimi vedno prijateljsko in sočutno z njihovo bridko usodo. Takšne vrste begunci niso samo nevhvaležni meščanom, ampak škodujejo tudi na ugledu drugim begunskim družinam, ki uživajo med meščani splošno simpatijo in spoštovanje. Za danes naj zadostuje ta mala opozoritev, v prihodnje se bodo pa dotične osebe imenovala, ker bi sicer znali biti osumljeni oni cenjeni begunci, katerih nikakor ne zadene današnje očitjanje.

Hranilnica in posojilnica za Kandijo in okolico je imela v mesecu aprilu denarnega prometa K 275.801.92. Vložilo je 143 strank K 80.448.74, a dvignilo 86 strank K 23.340.10. Posojil je bilo danih 12 strankam K 9744.—

Hranilnica in posojilnica v Kandiji je odboru za Teden Rdečega križa poslala 50 kron.

Pozor! Pred kratkim se je zgodilo, da je na primorskem bojišču neka avstro-ogerska vojaška straža obstrelila nekega duhovnika in ga pri tem poškodovala na nogi. Ta obžalovanja vredni slučaj se je zgodil vsled tega, ker dotični duhovnik na klic straže ni mirno obstal, temveč je v svoji skrbi za življenje zagrabil z dvema rokama vojakovo puško, vsled česar je bila straža prisiljena streljati. — Ta dogodek dokazuje, da prebivalstvo še ni zadosti poučeno, kako se je treba vesti nasproti vojaškim stražam. Prebivalstvo se torej ponovno in nujno opozarja, da mora vsakdo na klic vojaške straže brezpogojno takoj obstati, ker je straža sicer opravičena in dolžna takoj rabiti orožje.

Tobaka je zopet zmanjkalo v Trstu. Kaka smodka nižje vrste je še dobiti.

Predavanja o vinarstvu. Dne 30. aprila je predaval c. k. vinarski nadzornik g. B. Skalicky v Trebnjem o škropljenju in žveplanju vinogradov in o cepljenju ameriških vrst z ozirom na pomanjkanje gumijevih vezi. Enaka predavanja priredi imenovani v nedeljo, dne 7. t. m. ob 10. uri dopoldne v Krškem, v nedeljo, dne 14. ob 8. uri zjutraj v Škocijanu in istega dne popoldne ob 3. uri na Raki. Želeti je, da se tega važnega pouka vdeleži obilo gospodarjev in kjer teh manjka, tudi gospodinj.

Razglas. Od zdaj za naprej izdaja podpisano c. kr. okrajno glavarstvo legitimacije za potovanje ob delavnikih le od 8. do 12. ure dopoldne, ob nedeljah in praznikih pa od 10. do 11. dopoldne. Izjeme se bodo delale le v dokazanih zelo nujnih slučajih. Potni listi za potovanje iz ožjega bojnega območja se bodo dajali, kakor dozdej le v ponedeljkih in petkih dopoldan. — C. kr. okrajno glavarstvo. Rudolfovo, dne 29. aprila 1916.

Mestno županstvo izreka najtoplejšo zahvalo za nabrana darila za mestne uboge, povodoma znižanih cen moke za velikonočne praznike, darovana po sledečih p. n. gg.: à K 30: Bergmann Jos.; à K 20: Neimenovana, brata Kobe in baron Rechbach Vil.; à K 10: dr. Globevnik Jos., dr. Mühleisen Erih, Pauser Ad., Picsek Ant., Pleiweis Karl, Slanc Ana, dr. Strašek Jos., Turk-Pegan, dr. Trevizian-Claricini-Gironcolli in Zamparo Aleks.; po K 6: Fabjan Jer.; à K 5: Erzar Mat., pl. Garzarolli Ivana, Košir Mar., Krajec J. nasl., Neimenovan, pl. Pöll Ant., Rozina-Skaberne in dr. Žitek Vlad.; à kron 4: Andrijanič Drago, Gačnik Ivana in Oblak Kat.; à K 3: Barborič Mar., Berbuč Aleks., Brežnik Fr., Dolenc Rih., dr. Furlan Ant., Horvat Urb., Povše Fr., Preželj Jak., dr. Rogina Ant., Skale Ot., Stefanović Dim., Twrdy Rih. in Valka Ant.; à K 2: Agnitsch Andr., Barborič Karl, Bučar Jul., Germ Rož., Germ Karl, Globevnik Ant., Gorjup-Gabrijelčič, Jarc Jak., Kalčič trg., Kenda Fr., Kraut Štef., Kuder Kat., Kunc Karl, Küsel Než., Lončar Iv., Mastnjak Ivana, Matko Jos., Možina Fr., Neimenovan, Ogrinc Štef., Perko Jos., Ravnikar Alf., Reitz Al., dr. Schegula Jak., Seidl Mar., Šerko Ang., Stopar Ant., Svetec Iv., Toporiš Ema, dr. Vaupotič Iv., Vodnik Ana, Vojska Ang., Žmavec Jos. in Zwitter Franja; à K 1: Avsec Jos., dr. Ažman Ciril, Bervar Jul. in Mar., Bervar Ant., Dovjak Ivan, Drame Leo., Guzelj Ida, Gačnik Ant., Golia Mar., Hladnik Mar., Ipavitz Al., Koderman Fr., Kondrič Ivana, Kopač Leop., Markič Ig., Mazollini Mar., Mogolič Jos., Neimenovan, Ogrin Ant., Ogoreutz Jos., Poula Amal., Rozenberg Ivana, Sever Maks, Smola Rud., Splichal Urš., Starič Mat., Stopar Alb., Tuček Ant., Umek Vinko, Windischer Jos., Windischer Al., Weiss Ant., Vintar Fr. in Virant Jan.; à kron — 74: Krajger Iv.; à K — 40: Neimenovana.

Mestno županstvo Novo mesto.

Izkaz za cesarice Elizabete rezervno bolnišnico v Novem mestu došlih darov: g. major Hofschuster 2 knjigi; g. višji inšpektor Opitz 8 knjig več zvezkov; g. Oton Bayer 100 stekl. piva; g. Vera pl. Rubelli 20 K; g. Jozefa Mežan v Korenitki 10 K; g. Klementina Tuschek na Dunaju 30 pivojev in šarpije. Vsem p. n. darovalcem pristrčna hvala!

Prepoved poštnih pošiljatev po takozvanem „Schneeballensystemu.“ Ker se v zadnjem času množe slučajji, da se pošiljajo po pošti karte z mirovnimi molitvami, katere naj se potem prepisejo in oddajajo znancem, se opozarja na nedopustnost teh pošiljatev po takozvanem „Schneeballensystemu.“ katere se morajo itak zaseči in poštno cenzuro le brez potrebe obremenjujejo.

Velikonočne pozdrave pošiljajo vsem cenjenim bralcem in prijateljem Dol. Novic slovenski vojaki iz Andritz-a pri Gradcu: Jernej Luzar, Ludvik Ferlič in drugi.

Nesreče. Konj je udaril Gregorija Luzar, hlapca v Zalogu pri Šmarjeti. Prebil mu je ustni in mu je izbil veliko zob v zgornji in v spodnji čeljusti. — Franc Habjan, posestnik na Leskovcu, se je ponesrečil pri nakladanju hlobov. Zlomil si je desno nogo v goleni. — Anton Progar, kočar v Hrastju pri Mirni Peči, je izgubil desno oko. Udarila ga je veja ko je pripravljala drva in mu oko uničila. Označeni ponesrečenci se zdravijo v kandijski bolnišnici.

Pretepi. Mladine tudi vojska ne zmodri. Anton Vidmar, železniški delavec v Birčni vasi, se je mudil v tamkajšni gostilni. Imel je pa tako prijazno družbo poleg sebe, da ga je eden izmed njegovih „prijateljev“ udaril s steklenico po obrazu ter mu zadal veliko rano pri levem očesu. — Franc Gričar, dninar v Klevevžu, je bil na fantovskem posetu napaden z nožem. Nekdo mu je prerezal mišice na desnem nadlehtju in na vratu. Pamet, pamet!

Iz ruskega ujetništva je pisal dne 1. dec. 1915 svojim starišem v Veliki Cikavi št. 6 Ivan Streiner, ki se nahaja v Barnaul-u, Vojnopleni tabor, baraka št. 1, gubernija Tomsk, Sibirija. Piše pa, da se mu ne godi dobro v tistih daljnih ledenih krajih. Tam se nahaja tudi Anton Rifelj, pp. 55, stotn. 10. Biva pa v baraki št. 10.

Iz ruskega ujetništva je že opetovano pisal mladi črnovojnik Janez Saje, 17. pp., ki je bil lani ujet v Galiciji, svojim starišem v Dol. Kamnje št. 14, občina Mirnapeč. Nahaja se v kraju Guljaj Polje, Falibovka št. 1 Semjen Marčenko v guberniji Jekatarinoslav nad Črnim morjem. Ker prosi za denar in obleko, je znamenje, da se mu ne godi predobro. — Prav tam blizu je tudi Franc Berus, čevljar iz Ždinje vasi št. 51, 17. pp. 17. komp. Ujet je bil 11. junija 1915. Piše ženi, da ne dobi z doma nobene dopisnice, dasi so jih drugi prejeli. —

Vojaško. Janez Zoran, posestnikov sin iz Gor. Kamnja št. 2. obč. Mirna peč, je bil že za mrtvega razglašen, imela bi biti obravnava. A fant, črnovojnik lovec 20. bat. je pisal očetu sam, da živi, toda pozneje v adventu 1915 si je bil v planini na opazovalnem pohodu med skalovjem zlomil nogo. Zdravil se je v Beljaku. Za velikonoč piše domačim, da se bo kmalo ozdravel in potem odšel zopet na bojišče.

Roparski morilec Dragar, ki je umoril in oropal Jakoba Repina iz Dvora, ko je šel iz semnja v Radohovi vasi, je bil obsojen na 15 let težke ječe. Ker Anton Dragar še ni izpolnil 20 let, se ni mogel obsoditi na smrt.

Povodenj je nastopila po polju ribniške doline, ki je zelo nevarna za prezgodnja setev.

Prijavna dolžnost za predmete iz cina in cinovih zlitin. V ta namen, da se dobi natančen pregled o zalozah cina v tuzemstvu, je uvedena potom ministrskega ukaza z dne 27. aprila 1916 dolžnost, da se prijavijo predmeti, ki so iz cina (kositra) ali cinove zlitine. Prijavna dolžnost je treba vestno izpolniti. Naznaniti je nižje navedene predmete, v kolikor obstoje v celoti ali v pretežnem delu iz cina ali cinove zlitine. Sledeči predmeti prihajajo v poštev: 1) Pločevine, cevi, drogi, table, plošče in kosji sirove litini; 2) folije; 3) vrči, cementi in druge posode ter drugo posodje, nadalje skleda, krožniki, tase, pokrovi, žlice, svetilniki in drugo orožje, kolikor ti predmeti nimajo posebne umetniške ali zgodovinske vrednosti; 4) točilne tase, 5) kopalne banje, 6) pipe in druge armature, 7) sestavine aparatov (zlasti tudi forme za vlivanje sveč). Dolžnost naznaniti pod točko 1 in 2 imenovane predmete odpade, ako cela zaloga ne presega 5 kilogramov. Navedene predmete je navesti brez ozira na to, ali spadajo k uredbam obratne naprave, ali so na zalogi za popravilo ali razpečavanja, ali pa služijo drugim namenom, ali se tačasno rabijo ali se ne rabijo. Naznanilo mora podati vsakdo, ki ima take predmete v posesti ali za druge v hrambi. Za prijavo je rabiti uradne prijavne listine, kateri se dobe pri političnih oblastvih prve stopnje (magistrat ljubljanski, okrajna glavarstva), pri županstvih in pri trgovskih in obrtniških zbornicah.

Krajepisno-zgodovinske črtice iz Bele Krajine.

Priobčil L. Kolbezen.

Bižali.

V sedanjem vojnem času se veliko govori in čuje o beguncih, zlasti goriških in poljskih. Tudi v Belikrajini imamo take spomine na nekdanje begunce pred turškim mečem. O tem priča vsa poljanska dolina dalje do Kostela in Banjeloke, ki je dobila ime po bosanskih „bižalih“, kakor so nazivali tedanje pribežnike iz Balkana. Mnogo je še prebivalcev v Poljanah s priimkom „Bižol“, kar jasno znači njih izvor kot begunci iz Bosne. Zanimivo bo vedeti o starem poljanskem gradu, strmo nad Kulpo ležečem, dobro zavarovanem proti vsakemu napadu. Obdan je bil z jarki in prekopi, nad katerim se je vpenjal viseči most. V sredi grada je stal velik in visok stolp, obdan od jarka, zavarovan z mostom. Pod utrdbam je stal velik „Tabor“ z mnogimi kočicami, prav podoben trgu ali mestecu, dobro utrjen in zavarovan z obzidjem, kamor so se okoličani zatekali v vojni sili z vsem svojim imetjem. Siloviti so bili napadi Turkov v to okolico v l. 1559 in februarja l. 1582 in 20. oktobra l. 1584 in sicer še velikrat po opisu starih kronistov. Valvazor navaja, kako so male otročice turški nasilneži na meče in kole natikali, dečke obrezali in jih odbrali za janičarje, deklice z omožitvami s turčini oropali krščanstva. Zanimivo je v tem oziru čitati spis župnika Kobeta, rojenega v Poljanah, ki je tudi v Črnomlju služboval. Njegov spis „Belikranjci“ se je kot vzor-berilo dlje časa čitalo v slovenski čitanki za osmi gimnazijski razred.

Kupujte znake in cvetke

„Tedna Rdečega Križa“!

Raznotero.

Ameriška tolpa morilcev. Kuhar zastupljivelec. Iz Chicaga: Tukajšnja policija je uvedla preiskavo proti zelo razširjeni zaroti anarhistov. Odkrili so jo povodom banketa na čast nadškofu Mündeleinu. Obolelo je namreč po banketu več oseb na znakih zastrupljenja. V kuhinji je bil zaposlen tudi pomožni kuhar vseučiliškega kluba Jean Crones, na katerega se je obrnil sum. Crones je pobegnil. Prijeli so med preiskavo tudi Cronesovega prijatelja Johna Allegrini, ki je s svojimi izpovedbami izdal obsežno anarhistično zaroto.

Obsodba veleizdajalcev v Banjaluki.

Na veliko soboto je bilo obsojenih zaradi veleizdaje v Banjaluki 98 zločincev; 53 je bilo oproščenih; 2 sta bila od obravnave izločena; 3 so pa umrli že tekom sodnega postopanja; vseh obtožencev je bilo tedaj 156. Razprava je trajala 175 dni, toraj malodane pol leta. Vseh 98 je obsojenih skupno na 858 let. — Na smrt so bili obsojeni sledeči 16: Gnjatič Kosta, tajnik srbske „Prosvjete“, pop Matija Popović, Boško Čaprić, Gjorgje Dakić, narednik Mihajlo Savić, Dimšo Gjokanović, Aleksa Jakšić, pop Milan Petković, Rade Gjuranović, pop Dimitrija Jevdjević, pop Simo Begović, bivši dež. poslanec Vasilj Grgjić, Mirko Tomović, Milutin Jovanović, Čedo Milić, Petar Bilbija. Med na smrt obsojenimi so 4 popje (pravoslavni duhovniki). — Nadalje so obsojeni: Eden na 20 let težke ječe; štirje na 18 let težke ječe, med temi je tudi bivši deželni poslanec dr. Vojislav Bezarović; sedem na 16 let težke ječe med katerim je tudi prota (pravoslavni župnik) bivši dež. poslanec Kosta Božić; 7 na 15 let težke ječe; 6 na 14 let težke ječe, med katerimi je tudi bivši deželni poslanec Maksim Gjurković; 14 na 12 let težke ječe med temi je bivši dež. poslanec Atanazije Šola; 13 na 10, 7 na 8, 1 na 7, 5 na 6, 12 na 5, med njimi je bivši deželni poslanec dr. Jovo Simić; 1 na 4, 2 na 3 in 2 na 2 leti težke ječe. Med obsojenimi je pet bivših srbskih deželnih poslancev v Bosni.

Izdajatelj in založnik J. Krajec nasl.

V imenu Njegovega Veličanstva cesarja!

C. kr. okrajna sodnija v Rudolfovem je o obtožbi opravitelja državnega pravdnštva zoper

Antona Brdik

zavoljo prestopka po § 14 naredbe z dne 7./8. 1915, št. 228 v navzočnosti opravitelja državnega pravdnštva, prostega obtoženca po danes dognani glavni razpravi, po predlogu obtožitelja, da se uporabi zakon — razsodila tako:

Anton Brdik, 58 let star, oženjen, posestnik v Vel. Banu št. 4, nekaznovan

je kriv

prestopka po § 14 ces. pat. z dne 7. avgusta 1915 št. 228, storjenega s tem, da je dne 20. marca t. l. cenil par domače prireje 8 tednov stare prasce 150 K — dočim so te cenili prašičereji par na 100 K — je on te iz semišča odstranil — toraj ponujal (prodajal) in zahteval, izrabljaje izredne razmere, provzročene z vojnim stanjem, za neobhodno potrebne reči očitno čezmerne cene in

se obsodi

radi tega po § 14 omenjenega patenta z uporabo §§ 266 in 261 k. p. r. na globo v znesku 40 K v slučaju neizterljivosti 4 dni zapora in z globo v znesku 10 K v slučaju neizterljivosti pa na 24 ur zapora.

Dalje se v smislu § 19 imenovane cesarske naredbe določi, da se ima ta sodba enkrat objaviti v časopisu „Dolenjske Novice“ in nabiti javno v občinah, kjer obdolženec stanuje in kjer je izvršil kaznjivo dejanje.

V smislu § 389 kpr. se obtoženec obsoja v povračilo stroškov kazenskega postopanja.

C. kr. okrajna sodnija v Rudolfovem, odd. III., dne 22. aprila 1916.

Grom m. p.

Dr. Hrašovec m. p.

ZAHVALA.

Za dokaze srčnega sočutja povodom tako nagle smrti naše predobre in iskreno ljubljene matere

Marije Koračin

izrekamo globoko ginjeni vsem prijateljem in znancem najtoplejšo zahvalo.

Posebno se lepo zahvaljujemo prečast. g. župniku Franu Vovko za častno spremstvo in prednici Tretjega reda za vso skrb in trud, da je preskrbela pokojnici tako veličasten spreved.

Nadalje bodi izrečena najprisrčnejša zahvala sorodnikom, prijateljem in znancem in sploh vsem, ki so rajkno spremlili k večnemu počitku.

ZDINJA VAS, 1. maja 1916.

25

Žalujoči ostali.

STANOVANJE

se odda v najem s 15. majem, obstoječe iz dveh sob, kuhinje in kleti. — Naslov pove upravnitvo Dol. Novic. 27-2-1

Pridno in zdravo dekle

se takoj sprejme v službo za gospodarska dela v nekem župnišču na Dolenjskem. — Naslov pove upravnitvo Dol. Novic. 24

Gostilna

se da v najem v Kandiji štey. 7. — Vse se izve pri lastniku. — Zahtevala se bode varščina. 18-0-2

Proda se velika in lepa 17-3-2

kmetija s pohištvom

orodjem in živino. — Več pove Matija Simonič, Gorenja vas 26 pri Šmarjeti.

Vila z vrtom

z več sobami, kuhinjo, shrambo itd., se odda **takoj v najem**, oziroma se tudi **proda**. Vila je še nova in leži na lepem in mirnem solnčnem prostoru ob stari državni cesti iz Novega mesta proti Belokrajini. Naslove pove upravn. Dol. Novic.

Pred sodiščem. Predsednik: „Ali morete dokazati, da sta toženec in toženka res poročena?“ — „Morem! Najboljši dokaz je to, da se sleherni večer tepeta, kar pač kaže, da sta poročena, ne pa zaročena!“

Na pol greh. Župnik: „Klel pa menda vendar nisi, Matija?“ — „Ja, gospod župnik, prav malo je manjkalo; kajti „pre“ sem večkrat rekel, ampak „kleto“ sem pa vselej doli požrl!“

Odgovorni urednik Urban Horvat.

U 108/16

5

V imenu Njegovega Veličanstva cesarja!

C. kr. okrajna sodnija v Rudolfovem je o obtožbi opravitelja državnega pravdnštva zoper

Ano Šimc

zavoljo prestopka po § 14 naredbe z dne 7./8. 1915 št. 228 d. z., v navzočnosti opravitelja državnega pravdnštva, proste obtoženke, po danes dognani glavni razpravi po predlogu obtožitelja, da se uporabi zakon — razsodila tako:

Ana Šimc, rojena Božič, 58 let stara, udova, posestnica v Čatežu št. 7, nekaznovana

je kriva

prestopka po § 14 ces. pat. z dne 7. avgusta 1915 št. 228, storjenega s tem, da je dne 13. marca t. l. cenila 8 tednov stare prasce, domače prireje, parček po 104 K — dočim so jih prašičereji cenili na 70 K — jih prodajala par po 100 K — toraj zahtevala, izrabljaje izredne razmere, provzročene z vojnim stanjem, za neobhodno potrebne reči, očitno čezmerne cene in

se obsodi

radi tega po § 14 omenjenega patenta z uporabo §§ 261, 266 kpr. na 30 K globe v slučaju neizterljivosti 3 dni zapora in z globo v znesku 10 K v slučaju neizterljivosti pa na 24 urni zapor.

Dalje se v smislu § 19 imenovane cesarske naredbe določi, da se ima ta sodba enkrat objaviti v časopisu „Dolenjske Novice“ in nabiti javno v občinah, kjer obdolženka stanuje in kjer je izvršila kaznjivo dejanje.

V smislu § 389 kpr. se obtoženka obsoja v povračilo stroškov kazenskega postopanja.

C. kr. okrajna sodnija v Rudolfovem, odd. III., dne 22. aprila 1916.

Grom m. p.

Dr. Hrašovec m. p.

Loterijske številke.

Gradec, 26. aprila 62 39 79 18 85

U 141/16

4

V imenu Njegovega Veličanstva cesarja!

C. kr. okrajna sodnija v Rudolfovem je o obtožbi opravitelja državnega pravdnštva zoper

Antona Banič

zavoljo prestopka po § 14 naredbe z dne 7./8. 1915, št. 228 d. z., v navzočnosti opravitelja državnega pravdnštva, prostega obtoženca — po danes dognani glavni razpravi po predlogu obtožitelja, da se uporabi zakon — razsodila tako:

Anton Banič, 50 let star, rojen v Selu, oženjen, posestnik ravnotam št. 2, nekaznovan

je kriv

prestopka po § 14 ces. nar. z dne 7. avgusta 1915, št. 228, storjenega s tem, da je dne 3. aprila t. l. na novomeškem trgu ponujal (prodajal) šest okrog 8 tednov starih prašičkov za rejo, kmečke mešane pasme, par za 140 K, torej zahteval, izrabljaje izredne razmere, povzročene z vojnim stanjem, za neobhodno potrebne reči očitno čezmerne cene in

se obsodi

radi tega po § 14 omenjene naredbe z uporabo § 261 k. z. na globo v znesku 70 K, v slučaju neizterljivosti pa na eden teden zapora, in še v globo 50 K, v slučaju neizterljivosti pa na 5 dni zapora.

Dalje se v smislu § 19 imenovane cesarske naredbe določi, da se ima ta sodba enkrat objaviti v časopisu Dolenjske Novice in nabiti javno v občinah, kjer obdolženka stanuje in kjer je izvršil kaznjivo dejanje.

V smislu § 389 kpr. se obtoženec obsoja v povračilo stroškov kazenskega postopanja.

Vsled obojestranskega vzklica je c. kr. okrajno kot prizivno sodišče omenjeno sodbo z dne 3. apr. 1916 potrdilo.

C. kr. okrajna sodnija v Rudolfovem, odd. III., dne 1. maja 1916.

Naročajte „Dolenjske Novice!“

Mestna hranilnica v Novem mestu.

Kakor za tretje vojno posojilo, tako se bo tudi za

četrto vojno posojilo

zamoglo naročiti pri podpisani novomeški hranilnici. Podpisovalna cena je določena pri

- štiridesetletnem davka prostem $5\frac{1}{2}\%$ amort. državnem posojilu 93%
- davka prostih $5\frac{1}{2}\%$ dne 1. junija 1923 vračljivih državnih blag. nakaznicah $95\text{--}50\%$

Hranilnica tem potom objavlja, da hoče vse storiti, da ljudstvu olajša pridobitev teh tako dobro se obrestujočih papirjev. Svojim vložnikom bo v namen vojnega posojila nemudno izplačala vsako vsoto hranjenega denarja. Nakup teh papirjev bo brez vsega dobička poskrbela; in ker je od vis. vlade za to opravičena, bo na željo vrednostne papirje v shrambo in oskrbovanje prevzela.

Daljna tozadevna pojasnila se dobé ob uradnih urah v Mestni hranilnici.

Mestna hranilnica v Novem mestu.

Tečna krmila za živino

ima v velikih množinah v zalogi deželna centrala v Ljubljani. Krmila vsebujejo vse redilne snovi, ki so potrebne živalskemu telesu. Posebno jih priporoča centrala za molzne krave in vozno živino. Ob sedanjem pomanjkanju sena naj bi se rabila ta krmila povsod.

Cena za 100 kg je K 35. Blago se razpošilja v vrečah po 50 kg. Naročila naj se naslovijo na pisarno deželne centrale krmil, Ljubljana, Turjaški trg 3. 10-3-3

Popolnoma varno naložen denar.

HRANILNICA in POSOJILNICA

za Kandijo in okolico, reg. zadr. z neom. zavezo

=== v lastnem domu v Kandiji ===

sprejema hranilne vloge od vsacega, če je njen ud ali ne, ter obrestuje po

4 $\frac{1}{2}$ %

2-0-5

na leto brez odbitka rentnega davka, katerega sama iz svojega plačuje.

Tisk J. Krajec nasl.